

УДК 82.02

М. М. ШИМЧИШИН

м. Київ

mshymchyshyn@yahoo.com

МОДЕРНІЗМ, НАТИВІЗМ І ТВОРЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

У статті розглянуто динаміку формування нової американської ідентичності початку ХХ століття. Зокрема, авторка зосередила значну увагу на таких політичних рухах, як нативізм і стовідсоткова американізація. Зрештою, зроблено висновок про те, що ідеологічний тиск із боку держави спричинив серйозний спротив в інтелектуальних колах. У тогочасній літературній критиці домінувала настанова на творення негомогенної, англосаксонської за характером, літератури. Лунали настійні заклики визнати той факт, що онтологічно література США є мультикультурною.

Ключові слова: модернізм, нативізм, стовідсоткова американізація, літературні дискусії в США початку ХХ століття.

Проблема ревізії американської колективної національної ідентичності, її переосмислення й переформатування набула особливої ваги на початку минулого століття. Як зазначає В. Майклз, «колективна національна ідентичність із 1920-х років почала займати центральне місце в американській культурі, що, своєю чергою, активізувало, по-перше, питання, що таке Америка, а, по-друге, що таке культура» [8, 13]. Двохсотлітнє панування англосаксонської традиції у США, зрештою, зумовило гостре усвідомлення того, що інші нації й етноси були змушені або пристосовуватися до неї (традиції), або ж залишатися на маргінесах суспільства. З цього приводу Горес Каллен писав: «Небританська частина населення є практично безголосою, хоча й чисельною. «Орди варварів», якщо дозволите їх так назвати, й ефект їх натиску, несвідомий та спонтанний, змусили англо-американців відкинути власні предковічні ідеали» [7, 218]. На початку ХХ століття новоанглійська традиція у США вже більше не була панівною. В окремих штатах, де переважали іммігранти з тієї чи іншої країни, сформувалася відповідна культурна ситуація. Отже, в тогочасному американському суспільстві англосаксонська ідентичність втрачала своє панівне становище й активізувалися численні маргіналізовані групи. «На цей момент немає єдиної одностайної американської свідомості. Душа нашої нації не має одного голосу, а складається з хору голосів, і кожен з них звучить по-іншому» [7, 218] – характеризував тогочасну ситуацію Г. Каллен.

На початку ХХ століття у США нагальною стала проблема творення єдиної нації. На той

час у працях впливових культурних діячів (Ван Вік Брукса, Рандольфа Борна, Валдо Френка, Пола Розенфельда і Констанс Рурк) інтенсифікувалися спроби визначити і сформулювати власну, незалежну культурну традицію. У процесі конструювання американської лінгвістичної, національної, культурної й расової ідентичностей важливу роль відіграли американізація, нативізм, модернізм і прагматизм.

Великі потоки іммігрантів, що прибули до США наприкінці ХІХ століття (під час Першої світової війни й після її завершення), зумовили, особливо у великих містах, виникнення різноманітних національних спільнот, усередині яких функціонували власні школи, храми і фінансові установи, що давало змогу новоприбульцям не переймати досвід американського життя, а надалі дотримуватися своєї культури, мови і побуту. Мешканці таких своєрідних незалежних поселень не ідентифікували себе з американською культурою. 1913 року Комітет у справах іммігрантів, що мав представництва в усіх регіонах країни, презентував національну програму, метою якої було «зробити з усіх цих народів одну націю» [6, 241]. «Програма 100-відсоткової американізації» розглядалася як єдиний шлях побудови єдиної національної свідомості. Її сутність Г. Каллен визначив наступним чином: «У цілому «американізація» означала засвоєння англійської мови, американського стилю одягу і поведінки, а також американської позиції в політиці. Вона означала змішування людей різної крові і трансмутацію євреїв, слов'ян, поляків, французів, німців, індійців, скандинавів в істот, що уподібнювалися поглядами і

духом до нащадків британських колоніалістів, до англосаксонської породи» [7, 219]. Прибичники американізації поклали великі надії на освітні програми, які, на їх думку, сприяли тому, що «неасимільовані групи розпочинали розуміти, що вони американці» [6, 247]. Активну участь у процесі американізації брали власники великого бізнесу. Зокрема, Г. Форд заснував для своїх робітників-іммігрантів школу, де їх навчали англійської мови й американських законів. Джон Гайем підсумовує результати тогочасної політики: «Узагалі, через залякування і риторику стовідсоткова американізація відкрито засудила іноземні впливи на американське життя. Вони примушували іммігрантів приймати громадянство, вивчати англійську мову і безапеляційно підкорятися американським інституціям. Вони вимагали від них цілковитого відречення від умовностей, звичаїв Старого світу і спогадів про нього. Вони використовували натиск, підлещування і дисципліну» [6, 247].

Після завершення Першої світової війни американізація інтенсифікувалася та вважалася основною протидією більшовизму. По всій країні були відкриті вечірні школи, де іммігранти вивчали англійську мову. 1919 року п'ятнадцять штатів запровадили закон, за яким навчання в усіх типах початкових шкіл мало відбуватися лише англійською. Англійська мова розглядалася прихильниками американізації як основний об'єднавчий фактор: «Англійська для нас – те саме, що латина для римських провінцій та Середніх віків, – мова вищого і панівного класу, засіб і символ культури: для загальної маси нашого населення це своєрідне есперанто чи ідо, *linguafranca*, необхідна для економічних взаємин» [7, 218].

На той час в американському суспільстві пропагувалася ідея «плавильного тигля», що одержала назву від однойменної п'єси Ізраїля Зенгвілла. Разом з тим, варто відзначити, що в ній автор закликав до об'єднання всіх лише європейських рас. Відтак, негритянська раса, як решта небілих рас, відкидалася від процесу творення американської ідентичності. Крім того, загострення критики міжрасових шлюбів і позбавлення чорношкірого населення на Півдні основних громадянських прав свідчило про те, що негрів вважали другосортними американцями.

Події 1920 року, а саме: гучний погром чужоземців-шахтарів на півдні Іллінойса, антияпонська істерія в Каліфорнії, антисемітські настрої, підтримувані Г. Фордом, засвідчили зміну суспільно-політичних настроїв у США. Зрештою, багато тогочасних діячів погоджувалися з тим, що «всю цю теорію американізації Ж-Ж. Руссо і Т. Джефферсон назвали б чудовою. Вона прекрасно підходить до суб'єктивних теорій про альтруїзм і демократію, але вона призвела Америку до руїни» [6, 262]. Свідомі того, що проект творення гомогенної національної ідентичності через асиміляцію іммігрантів не приніс бажаного результату, політики і культурні діячі того часу вкотре в історії США звернулися до розв'язання проблеми «свій / чужий».

На той період ідеї нативізму для багатьох американських очільників уважалися найбільш ефективними у процесі формування колективної ідентичності. Опозиція до расових, етнічних і національних меншин на території тогочасних США визначала основну настанову нативістичного руху. Відтак, асиміляційна концепція «плавильного тигля», відповідно до якої мала бути створена єдина гомогенна і регенерована нація, поступилася місцем антиасиміляційній.

У 1920-х роках відродилися англосаксонська й антикатолицька традиції, підживлювані протестом проти іноземців, особливо з Південно-Східної Європи, що прибували до Нового Світу після Першої світової війни. Дж. Гайем констатує: «На початку вересня 1920 року на острів Елліс щодня прибувало по п'ять тисяч чужоземців» [6, 267]. Тоді ж у США надзвичайно зріс рівень злочинності, причини якої пов'язували саме з великою кількістю іммігрантів. Зокрема, недотримання багатьма іноземцями «сухого закону», запровадженого на той час, зумовило формування їх стереотипу як правопорушників і закононеслухняних громадян. Іншим фактором, що зумовив ворожі настрої щодо чужоземців, було суттєве зменшення робочих місць і перші прояви економічного спаду. Такі фактори як велика хвиля імміграції, зростання злочинності й економічні негаразди спровокували негативне ставлення до новоприбульців і розквіт нативістичних настроїв у 20-х роках минулого століття. Окрім того, не останню

роль відіграло й розчарування у програмі стовідсоткової американізації. З цього приводу Дж. Гайем зазначає: «Стовідсоткова американізація змінила тактику з наступальної на захисну. Її агресивність була спрямована на те, щоб не завойовувати, а, принаймні, зберегти «останню найкращу надію землі». Результатом чого стала інтенсивна ізоляція, що було на руку нативістам» [6, 270].

Американська нативістична ідеологія двадцятих років минулого століття за своєю суттю була, передусім, расистською. Книжка Едисона Гранта «Вимирання великої раси» («The Passing of the Great Race», 1922) [5], де висувалася ідея вищості нордичної раси, дала підґрунтя для розвитку тогочасної расистської доктрини. Автор наполягав на важливості самої категорії «раса»: «Європейська історія писалася з перспективи національності чи мови, але ніколи – з точки зору раси. Хоча раса відіграла більшу роль в історії людства, аніж мова чи національність; адже раса включає спадковість, а спадковість включає всі моральні, соціальні і розумові характеристики» [5, 8]. Він закликав до активних дій, що мали на меті збереження чистоти крові нордичної раси, та застерігав проти міжрасових шлюбів. Е. Грант виступав проти імміграції до США, оскільки, на його думку, новоприбульці створювали окремі групи всередині країни і руйнували цілісність її соціально-політичної структури. Ідеї про вищість нордичної раси згодом використав А. Гітлер, який назвав книжку Е. Гранта своєю Біблією.

Теодор Лотроп Стоддарт (Theodore Lothrop Stoddard), послідовник Е. Гранта, у праці «Зростання кольорових рас як загроза пануванню білої раси» («The Rising Tide of Color Against White World-Supremacy») застерігав, що змішування білої раси з іншими призведе до деструкції західної культури і цивілізації. Після Першої світової війни його расистська теорія отримала більшу підтримку в США, аніж ідеї Едисона Гранта. У «Перековуванні Америки» («Re-forging America») він виступав за збереження панівного становища білої раси і за захист власне американської ідентичності: «Ми, американці, збудували нашу Америку, і саме тому леліємо її; ніхто не має права звинувачувати нас за те, що ми намагаємося зберегти «американськість». Ми оберігаємо її,

бо вона «наша», інші цього не робитимуть, тому що вона не їхня, а тому, звичайно, для чужинця немає підстав любити нашу Америку, і не треба ставити перед ним жодних моральних зобов'язань, якщо він висловлює свою незгоду» [9, 254]. Визнання того, що кожен має право дотримуватися своєї культурної спадщини, засигналізувало відмову від асиміляційних ідей. Американська тожсамість протиставлялася чужоземній; за логікою нативістичних принципів, прибульці завжди залишатимуться алієнованими, і навіть набуття ними громадянства не означає, що вони стануть «справжніми американцями». Тогочасний політичний діяч Ч. Гоулд писав: «Американські традиції не можна просто вивчити, вони повинні бути передані з молоком матері» [8, 32]. Щодо статусу тих іммігрантів, які вже проживали у США, виробилося поняття «нові американці», тобто американські громадяни, але не американці.

Великою популярністю користувалася праця Кенета Робертса «Чому Європа залишає свій дім» («Why Europe Leaves Home», 1922), де підтримувалася теорія вищості нордичної раси. Автор, з-поміж іншого, стверджував, що змішання іммігрантів різних рас на території США призведе до виникнення «гібридної раси, яка буде така ж нікчемна і непотрібна, як суміш жителів Центральної Америки та Південно-Східної Європи» [6, 273]. У науковому світі тогочасні расистські теорії дали початок для розвитку еugenіки. Отже, расистсько-нативістичні ідеї двадцятих років минулого століття набули особливої популярності й використовувалися для технології формування американської ідентичності. Більш поширені на Півночі, вони розвивалися синхронно до англосаксонського варіанта нативізму на Півдні. Обидві ці течії були спрямовані проти іммігрантів і расового змішання. Апогеєм тогочасної риторики стало твердження професора Осборна, що Колумб належав до нордичної раси [детальніше див. : 6, 277].

На початку ХХ століття діяльність ку-клукс-клану, яка розпочиналася з єврейських погромів, стала граничним утіленням на практиці ідеї американського нативізму. Виникнення клану співпало з виходом у світ фільму «Народження нації», де уславлювався цей клан, організований колишніми конфедерата-

ми під час доби Реконструкції. Міф про те, клан урятував білу расу, заохотив Вільяма Симмонса заснувати в 1915 році «Невидиму імперію лицарів ку-клукс-клану», що її основне завдання полягало у збереженні американізму, вищості білої раси й розвитку протестантизму. Дж. Гайєм наголошує, що «на відміну від першого клану, який визнавав білих людей будь-якого типу та походження, другий клан визнавав лише вроджених білих протестантів і поєднував антинегритянську та античужоземну перспективу» [6, 288]. Першим значним проявом діяльності ку-клукс-клану став німий протест проти участі чорношкірих у виборах 1920 року. З того часу низка інших активних дій (бойкотування бавовни, вирощеної негритянськими орендарями, примусове виселення чорношкірих із районів, де мешкали білі, відмова наймати афроамериканців на роботу, лінчування) була здійснена представниками цієї радикальної організації для того, щоб нагадати так званим «новим неграм» (малися на увазі афроамериканці, які повернулися з війни) про їх «місце» в суспільній ієрархії. З поширенням діяльності ку-клукс-клану далі на Північ його місія вбачалася в захисті інтересів тих, «чиї прадіди заснували націю» [6, 291]. Відповідно вони вимагали обмеження імміграції, заявляли, що лише люди англосаксонського походження мають право на американське громадянство, і засуджували змішування білих із представниками інших рас.

Прийняття 1924 року Імміграційного акту Джонсона, що передбачав обмеження імміграційного руху, засвідчило зневіру американського суспільства в можливості поглинути і гомогенізувати незліченні імміграційні маси. Обмеження кількості чужоземців, на думку нативістів, повинно було зберегти «американськість Америки». Однак уже після 1925 року, коли американська економіка почала різко зростати і, відповідно, економічні проблеми (зокрема, безробіття) все менше хвилювали її громадян, нативістичні ідеї видалися багатьом неактуальними. На думку Дж. Гайєма, добробут і демократія, що запанували в американському суспільстві з 1925 по 1929 роки, зумовили занепад нативістичного руху. «Після трьох десятиліть безперервних хрестових походів – за реформи, за імперію, за

врятування світу та за національну єдність – настав час для морального відпочинку. На зміну післявоєнним місіонерським походам, «сухому законіві» і фундаменталізму, що зрідні нативізму, не прийшов жодний масовий рух чи якась велика ідея. Якщо наприкінці 1920 років й існував якийсь ідеал, то він пов'язувався з приємним образом двох курчат на столі кожної родини і двох машин у гаражі» [6, 330].

Своєю чергою, нативістичний рух спровокував не лише питання про расового, етнічного, національного Іншого, але й активізацію культурних меншин на території США. Вони намагалися презентувати свою спадщину і простежити свій внесок у творення американської культури. Тому, попри те, що ідеї нативізму займали панівне становище в американському суспільстві протягом 1920–1925 років, паралельно розвивалися й інші політичні та філософські доктрини й теорії. Якщо прихильники нативістичного руху вбачали збереження чистоти нордичної раси запорукою творення американської нації, то низка письменників, громадських діячів і науковців відстоювали ідею демократичного і плюралістичного характеру американської спадщини та ідентичності. Зокрема, американець єврейського походження Горес Каллен зробив спробу захистити культуру національних та етнічних меншин, що проживали на території США. У своїй доктрині культурного плюралізму він стверджував, що сутність справжнього американізму полягає не в асиміляції чужоземних культур, а в заохоченні культурних відмінностей.

Суспільно-політичні дебати щодо визначення сутності американської ідентичності і шляхів її творення не минули й представників літературно-критичного світу. На початку ХХ століття в американській літературній критиці виокремилася декілька шкіл, кожна з яких потрактовувала завдання літератури, напрямки її розвитку та принципи її поцінування відповідно до своїх ідейних настанов. Їх спільною рисою було те, що всі вони намагалися знайти шляхи творення самостійної національної літературної традиції. Нові гуманісти (Ірвінг Баббітт, Пол Елмер Мор, Стюарт Шерман і Норман Форстер) наполягали, що справжня американська література повинна творитися відповідно до європейських орієн-

тирів і спиратися на класичних авторів. Основна розбіжність нових гуманістів із прогресивно налаштованими критиками була в тому, що перші наполягали на поступальному (continuity) розвитку літератури, її взаємозв'язку з минулим, культивуванні моральної самодисципліни, коли їх опоненти ратували за звільнення від тягара минулого, зокрема, пуританського, і за вільне вираження творчих ідей. М. Каулі в описі свого навчання в Гарварді, відірваного від американських реалій і культурної спадщини, зазначав: «Із роками, коли відбувалася дискусія про Новий гуманізм, я прочитав декілька книжок Ірвінга Баббітта, засновника цієї школи, і відчув, як знову повернувся в атмосферу університетської аудиторії. Баббітт і його послідовники любили говорити про врівноваженість, пристойність, імітацію визначних моделей, вихованість і самодисципліну... Правда була в тому, що Новий гуманізм зародився в університеті на сході країни, де він виростав у тепличному саду» [3, 34].

Прогресивна група критиків, куди належали Дж. Спингарн, Е. Бойд, Ван Вік Брукс, Макс Істман, Валдо Френк і Рандольф Борн, виступали проти тогочасних расистсько-нативістичних ідей. Зокрема, Е. Бойд у праці «Ku Klux Criticism» зазначав, що відповідником ку-клукс-клану в літературі є «ку-клукс-критика». Їх обох об'єднує небажання визнати той факт, що «Америка не англосаксонська країна, що численні просочування інших рас і культур поступово спричиняють виникнення в цій країні національної ідентичності, відмінної від ідентичності колоніалістів» [2, 313]. Далі автор указував, що «лінчування в літературі» можуть загальмувати розвиток нової національної літератури і зумовити її провінційний статус. Відтак, для риторики прогресивних критиків питання визнання та інкорпорування різноманітних етнічних і расових елементів у загальнонаціональну культурну парадигму визначалося як одне з пріоритетних. Вони ратували за творення нової гетерогенної національної американської ідентичності, що включала б усіх «іноземців», які проживали на території США. Очевидно, що прогресивні діячі не підтримували популярного на той час поділу на «американців» і «громадян США». Наприклад, Е. Бойд висту-

пав проти того, що «ті, чий прізвища звучать «по-чужоземному», не мають права говорити від імені Америки» [2, 314]. Отже, Америка, на думку Е. Бойда, не гомогенне утворення, як це хотілося б ку-клукс-критикам. І немає трагедії в тому, що іммігранти, які формують її нову самість, «не відчувають містичного натхнення під час медитування над іменами Марка Твена, Вітмена, Торо, Лінкольна, Емерсона, Франкліна і Бредфорда» [2, 317]. Примітно, що Е. Бойд у своєму переліку іммігрантських груп, які впливали на творення нової американської ідентичності, жодного разу не згадав про негритянську расу.

Валдо Френк у книжці «Наша Америка» (1919) звернувся до проблеми, що хвилювала ще митців дев'ятнадцятого століття, а саме: творення відмінної від британської чи європейської національної культурної парадигми. Її розв'язання він убачав у виокремленні і наголошенні саме на американських реаліях і рисах. Прогресивні критики охоче, ніж нові гуманісти, підтримували нові моделі письма, що активно розвивалися письменниками-модерністами. Наприклад, В. Френк розпізнав розквіт «великого американського поетичного ренесансу» у творчості Едгара Лі Мастерса, Роберта Фроста та Емі Лоувел. Про останню він писав: «Виявилось, що справжній письменник Нашої Америки – жінка» [4, 164–165]. Його думку підтримував і Р. Борн, який, своєю чергою, зазначав, що відчуває справжній революційний напад на «genteel tradition» у поезії Е. Лоувел. Перспективи розвитку американської літератури, відстоювані прогресивно налаштованими критиками, передбачали, серед іншого, інкорпорування досвіду та набутку тих етнічних, національних і расових меншин, які мешкали на території США.

Рандольф Борн в есе 1916 року «Транснаціональна Америка» («Trans-National America») гостро виступав проти ідеї «плавильного тигля», у якому всі визначні регіональні й етнічні риси переплавляються в безлику одноманітність, і висловлював думку, що Америка повинна стати «федерацією культур» [1, 88]. Р. Борн наполягав на тому, що іммігрантам не слід переймати англосаксонську культуру, а дотримуватися своїх традицій навіть на чужині. Він також виступав проти того, щоб американськість асоціювалася лише з англо-

саксонською ідентичністю. Про зворотню дію асиміляції письменник писав: «Асиміляція, іншими словами, замість того, щоб стерти спогади про Європу, ще більше інтенсифікувала їх. Щодалі ці групи (іммігрантів – *М. Ш.*) ставали об'єктивно американськими, то все більш увиразнювалося їх німецьке, скандинавське, циганське чи польське походження» [1, 86]. Р. Борн порівнював іммігрантів початку ХХ століття з тими, які прибули до Америки ще в XVII столітті. І перші, і другі шукали в Новому світі, насамперед, свободу, і водночас, щоб вижити в суворих умовах, вони міцно трималися за закони і традиції Старого світу. «Ми всі маємо чужоземне походження, або ж є нащадками чужинців, і якщо повинна бути якась різниця між нами, то ніяк не на основі автохтонності. Перші колоніалісти прибули сюди з не менш колонізаційними мотивами, ніж ті, які прийшли згодом. Вони припливли не задля того, щоб асимілюватися в американському плавильному тиглі або ж перейняти культуру американських індіанців. Вони не мали жодного бажання «цілком присвятити себе» новій країні. Вони прибули, щоб мати свободу і жити так, як самі хотіли. Вони прибули, щоб урятуватися від задушливої атмосфери і хаосу старого світу, щоб збудувати своє майбутнє на новій землі» [1, 87]. Автор заперечував будь-яку расову меншовартість і закликав займатися просвітою іммігрантів, що в кінцевому результаті має зробити з них не новоанглійців, а соціалізованих американців.

Р. Борн звинувачував американців англосаксонського походження в тому, що вони нав'язують свою культуру іншим націям і расам у США, а саму «американізацію» називав «англосаксонізацією». На його думку, втрата духовної батьківщини перетворює новоприбульців на звичайний натовп. Майбутнє Америки Р. Борн убачав у космополітичній перспективі, яка об'єднає найбільш гетерогенні народи. У твердженні письменника: «Через свою відмінність вони (іммігранти – *М. Ш.*) більш цінні і цікаві одні для одних» [1, 90], – простежуються паростки ідеї мультикультуралізму.

Не зважаючи на те, що прогресивні критики виступали за гетерогенну сутність американської національної та культурної ідентич-

ності, вони переважно ігнорували або лише побіжно згадували про внесок афроамериканців. Їх важлива роль полягала, передусім, у критиці гомогенного англосаксонського характеру американськості, відмові від негативного ставлення до іммігрантських груп, а також у розвитку культурного плюралізму.

У підсумку можемо сказати, що тогочасні літературні критики у своїх роздумах про подальший розвиток американської літератури і конструювання її національної самостійності тією чи іншою мірою співвідносили свої проекти з суспільно-політичними настроями доби. Крім того, запропоновані ними шляхи творення власної культурної традиції використовувалися для конструювання американської національної ідентичності.

Нативістичний рух, що частково збігся в часі з американським модернізмом, у процесі якого викристалізувалася самостійна американська літературно-мистецька традиція, в основі американської національної ідентичності вбачав її культурну тожсамість. Як зазначає В. Майклз, «нативістичний модернізм став підґрунтям нової форми расовості і створив нову модель не лише американської ідентичності, але й інших ідентичностей, які були можливі у США... він дав уявлення про те, що американськість є расово успадкованою, а культура – це низка вірувань і практик, що визначають расу» [8, 141].

Список використаних джерел

1. Bourne R. Trans-National America / Bourne Randolph // Atlantic Monthly. — 1916. — No. 118. — P. 86—97.
2. Boyd E. Ku Klux Criticism / Boyd Ernest // Criticism in America, Its Functions and Status. — New York, 1924. — P. 309—321.
3. Cowley M. Exile's Return: a Literary Odyssey of the 1920s / Cowley Malcolm ; ed., introd. by D. W. Faulkner. — Penguin Books, 1994. — 372 p.
4. Frank W. Our America / Frank Waldo. — New York : Boni and Liveright, 1919. — 232 p.
5. Grant M. The Passing of the Great Race; or, The Racial Basis of European History / Grant Madison. — New York : C. Scribner, 1916. — 245 p.
6. Higham J. Strangers in the Land : Patterns of American Nativism, 1860–1925 / Higham John. — New Brunswick, NJ : Rutgers University Press ; 1955. — 436 p.
7. Kallen H. Democracy versus the Melting-Pot. A Study of American Nationality : Part II / Kallen M. Horace // The Nation. — 1915. — Feb. 25. — P. 217—220.
8. Michaels W. B. Our America: Nativism, Modernism, and Pluralism / Michaels Walter Benn. — Durham, NC : Duke University Press, 1997. — 186 p.
9. Stoddard L. Re-forging America: The Story of Our Nationhood / Stoddard Lothrop. — New York : Charles Scribner's Sons, 1927. — 389 p.

M. SHYMCHYSHYN
Kyiv

MODERNISM, NATIVISM AND THE AMERICAN IDENTITY OF THE BEGINNING OF THE 20TH CENTURY.

The article deals with the ways of constructing of the American identity at the beginning of the twentieth century. In particular the author concentrates attention on such political movements as Nativism and One-Hundred Percent Americanization. The author argues that the ideological state pressure caused a serious revolt among intellectuals. Literary critics of that time claimed against the homogeneous, Anglo-Saxon literary tradition. They urged to acknowledge the fact that US literature is ontologically multicultural.

Key words: modernism, Nativism, one-hundred percent Americanization, US literary discussions of the beginning of the 20th century.

М. М. ШИМЧИШИН
г. Киев

МОДЕРНИЗМ, НАТИВИЗМ И ФОРМИРОВАНИЕ АМЕРИКАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В НАЧАЛЕ XX ВЕКА

В статье рассматривается динамика формирования новой американской идентичности в начале XX века. В частности, автор большое внимание уделяет таким политическим движениям, как нативизм и стопроцентная американизация. В итоге подчёркивается мысль о том, что идеологическое давление со стороны власти вызвало сильное сопротивление в интеллектуальных кругах. В литературной критике того времени доминировала установка на формирование негетерогенной, англосаксонской по характеру, литературы. Звучали настойчивые призывы признать тот факт, что онтологически литература США мультикультурна.

Ключевые слова: модернизм, нативизм, стопроцентная американизация, литературные дискуссии в США в начале XX века.

Стаття надійшла до редколегії 30.03.2015 р.

УДК 821.411.16'02:81'255.4

П. Л. ШУЛИК

м. Кам'янець-Подільський
shulyk.polina@kpnu.edu.ua

ТАРГУМ ЯК СПЕЦИФІЧНИЙ ЖАНР ЄВРЕЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Автор статті звертається до одного зі специфічних жанрів давньоєврейської літератури – таргуму (перекладу Старого Завіту). Дослідження різних перекладів біблійних текстів дозволяє побачити в них своєрідну інтерпретацію Священного Писання, обумовлену як специфікою самих текстів, так і певною метою, яку ставив перед собою перекладач. Якщо таргуми, створені для євреїв, були покликані навчити їх основам юдаїзму, то Септуагінта, Пшита і Вульгата, а також більшість давніх перекладів із Септуагінти подають християнську інтерпретацію Єврейської Біблії, яка утверджує догмати християнства.

Ключові слова: жанр, переклад, Септуагінта, ТаНаХ, інтерпретація.

Своєрідність розвитку національних літератур обумовлює виникнення в них специфічних літературних жанрів, які, хоча не завжди вписуються в традиційну систему жанрового розподілу, можуть певним чином розглядатися як різновиди дефініцій або трансформації канонічної форми. Спроби знайти в цій системі аналоги окремих жанрів давньоєврейської літератури можна було б уважати приреченими на поразку за умови вилучення цього культурного феномену зі світового літературного процесу. Але саме в давньоєврейській літературі на основі наявних на той час традицій усної й писемної творчості народів Давнього Сходу був створений

текст – Священне Писання (Старий Завіт, або ТаНаХ), який, у свою чергу, став основою значної частини подальшої літературної творчості народів світу. І саме Священне Писання обумовило виникнення в давній і середньовічній єврейській літературі своєрідних жанрів, що органічно сприймаються в національному каноні, а в загальноприйнятому – як трансформації певної канонічної форми. В українському літературознавстві ці жанри залишаються поза увагою науковців. Водночас їх дослідження ще раз доводить, що система жанрів у національній літературі формується залежно від історичної доби і культурних традицій народу.